

Peter
Handke

**LEVORUKA
ŽENA**

Prevela s nemačkog
Maja Anastasijević

■ Laguna ■

Naslov originala

Peter Handke

DIE LINKSHÄNDIGE FRAU. ERZÄHLUNG

Copyright © Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1976

All rights reserved by and controlled through Suhr-
kamp Verlag Berlin

Translation copyright © za srpsko izdanje 2021, LAGUNA

**LEVORUKA
V
ŽENA**

Bilo joj je trideset godina i stanovala je u terasastom naselju bungalova na južnim obroncima jednog srednjeg planinskog niza, odmah iznad isparenja velikog grada. Imala je oči koje su ponekad znale da zablistaju – čak i kad ni u koga nije gledala – a da joj se izraz lica inače nije menjao. Jednog kasnog zimskog popodneva sedela je za električnom šivaćom mašinom kraj prozora prostranog dnevnog boravka, okružena žutom svetlošću koja je dopirala spolja, pored nje osmogodišnji sin, koji je pisao školski sastav. Cela jedna uzdužna strana dnevnog boravka bila je zastakljena i gledala je na terasu obraslu travom, s bačenim božićnim drvčetom i zidom komšijske kuće na kojem nije bilo prozora. Nagnuto nad sveskom, dete je sedelo za stolom premazanim braon bajcom i pisalo penkalom,

pri čemu mu je jezik virio između usana. S vremena na vreme je zastajalo, gledalo kroz stakleno pročelje, a zatim još revnosnije nastavljalo; ili bi pogledalo prema majci, koja je to primećivala, iako je bila okrenuta na drugu stranu, i uzvrćala mu pogled. Žena je bila udata za šefa prodaje lokalne podružnice fabrike porcelana, poznate širom Evrope, koji je te večeri trebalo da se vrati kući posle višenedelnog službenog puta u Skandinaviju. Porodica nije bila imućna, ali je lagodno živela, iznajmili su bungalov jer je muž svaki čas mogao da bude premešten negde drugde.

Dete je završilo sa pisanjem i čitalo: „Kako zamišljam lepši život? Voleo bih da ne bude ni hladno ni vruće. Neka uvek duva blagi povetarac, ponekad oluja, tako da moraš da čučneš. Automobila više nema. Kuće bi bile crvene. Grmlje bi bilo zlato. Sve bi već znao i ništa više ne bi morao da učiš. Ljudi bi živeli na ostrvima. Automobili na ulici stoje otključani pa možeš da uđeš kad se umoriš. Više nikad nisi umoran. Automobili nikome ne pripadaju. Uveče nikad ne moraš da ideš na spavanje. Zaspíš tamo gde se upravo nalaziš. Nikad ne pada kiša. Od svih prijatelja svako ima četiri, a ljudi koje ne poznaješ nestaju. Sve što ne poznaješ nestaje.“

Žena ustade i pogleda prema užem, poprečnom prozoru, pred kojim je, malo dalje, stajalo nekoliko

---

smreka, koje se nisu pomerale. U podnožju stabala nalazilo se više nizova garaža, koje su bile pravougaonog oblika i sa ravnim krovovima poput bungalova na prilazu ispred njih, gde je neko dete vuklo sanke po trotoaru bez snega. Dole u ravnici, daleko iza stabala, smestila su se naselja na obodu velegrada, a jedan avion je upravo uzleteo iz udoline. Dete priđe i upita ženu, koja je stajala potpuno utonula u misli, ali ne ukočena, već pre pomirljivo, u šta to gleda. Žena ništa nije čula, nije ni trepnula. Dete poče da je drmusa i povika: „Probudi se!“ Žena dođe sebi i spusti ruku detetu na rame. Sada je i ono gledalo napolje i, zinuviši, i sâmoo zaronilo u prizor. Posle izvesnog vremena se trglo i reklo: „Sad sam se i ja zagledao kao ti!“ Oboje počeše da se smeju i nisu mogli da prestanu: čim bi začutali, jedno bi ponovo počelo, a drugo se smejaloo zajedno s njim. Na kraju su se od silnog smejanja zagrlili i zajedno srušili na pod.

Dete upita da li sme da uključi televizor. Žena odgovori: „Ali treba da idemo po Bruna na aerodrom.“ Ono je, međutim, već uključilo aparat i selo ispred njega. Žena se nagnu prema njemu i reče: „Kako da objasnim tvom ocu, koji je nedeljama bio u inostranstvu, da...“ Zagledano u televizor, dete više ništa nije čulo. Dreknuvši, žena ponovi izrečeno; od šaka je napravila levak, kao da je negde u prirodi; ali

ono je samo zurilo u aparat. Mahala mu je rukom ispred očiju, na šta je dete pomerilo glavu u stranu, i dalje zureći širom otvorenih usta.

Žena je stajala u jednom od dvorišta sa garažama u raskopčanoj bundi, već je počelo da se smrkava, a na barama od snega upravo se hvatao led. Po celom pločniku ležale su iglice otpale sa odnetih božićnih jelki. Otključavajući garažu, gledala je gore ka naselju, gde su u nekim bungalovima nalik na kutije, podignutim jedni iznad drugih, već bila upaljena svetla. Iza naselja je počinjala mešovita šuma, uglavnom hrastovi, bukve i smreke, koja se od te tačke blago pela ka jednom od vrhova sredogorja, bez ijednog sela, ili makar jedne kuće između. Dete se pojavilo na prozoru njihove „stambene jedinice“, kako je njen muž nazivao bungalov, i podiglo ruku.

Na aerodromu se još nije bilo potpuno smračilo; pre nego što je ušla u hol za međunarodne dolaske, žena je iznad jarbola s prozirnim zastavama ugledala svetlucave mrlje na nebu. Stajala je okružena drugima i čekala; lice puno očekivanja, ali opušteno; otvoreno i okrenuto sebi. Nakon što su preko razglasa javili da je sleteo avion iz Helsinkija, putnici počеше da izlaze iza barijera na punktovima za carinsku kontrolu, među njima Bruno, s koferom i kesom iz djuti fri-šopa u rukama, lica ukočenog od

iscrpljenosti. Bio je neznatno stariji od nje i uvek je nosio prugasto odelo s kopčanjem na dva reda i otkopčanu košulju. Oči su mu bile toliko tamne da su se zenice jedva videle; mogao je dugo da posmatra ljude a da oni pritom nemaju osećaj da ih skenira. Kao dete je bio mesečar; i kao odrasla osoba ponekad je govorio u snu.

U holu, pred svima, spustio je supruzi glavu na rame, kao da tu, u tom krznu, smesta mora da se odmori. Uzela mu je kesu i kofer iz ruku i sada je mogao da je zagrlji. Dugo su tako stajali; Bruno je malo mirisao na alkohol.

U liftu, koji je vodio u podzemnu garažu, gledao ju je u oči, a ona je posmatrala njega.

Prva je ušla u kola i otvorila mu vrata pored suvozačkog sedišta. On je još malo stajao napolju i odsutno gledao ispred sebe. Lupio se pesnicom po čelu; zatim je prstima zapušio nos i ispustio vazduh kroz uši, kao da su mu još zapušene od dugog leta.

Dok su se vozili, ona je na prilazu gradiću na padini sredogorja na kojoj je bilo smešteno naselje bungalova, s rukom na radiju, upitala: „Hoćeš muziku?“ Odmahnuo je glavom. U međuvremenu je već pala noć i u kompleksima poslovnih zgrada duž puta gotovo sva svetla bila su pogašena, dok je u stambenim naseljima, na brežuljcima oko njih, treperila svetlost.

Posle izvesnog vremena Bruno reče: „U Finskoj je stalno bio mrak, danonoćno. I nisam razumeo ni reč jezika koji su tamo govorili! U svim drugim zemljama postoje barem slične reči – ali tamo nema baš ničeg internacionalnog. Jedino što sam zapamtio je reč za pivo: 'olut'. Prilično često sam bio pijan. Jednog ranog popodneva, upravo se bilo malo razdanilo, sedeo sam u kafiću sa samoposluživanjem i odjednom počeo da grebem po stolu. Mrak, hladnoća u nozdrvama i nikoga s kim bih mogao da popričam. To što sam jedne noći čuo vukove kako zavijaju bilo je maltene utešno. Ili što sam s vremena na vreme piškio u ve-ce šolju sa inicijalima naše firme! Marijana, hteo sam nešto da ti kažem: tamo gore sam mislio na tebe i na Štefana, i posle svih tih dugih godina, koliko smo zajedno, prvi put osetio da pripadamo zajedno. Odjednom sam se uplašio da ću poludeti od samoće, poludeti na neki zastrašujuće bolan način, kako to još nikada niko nije iskusio. Često sam ti govorio da te volim, ali tek sada osećam povezanost s tobom. Da, na život i smrt. A ono neobično je što bih čak mogao da budem i bez vas, sada kada sam to doživeo.“

Posle izvesnog vremena žena stavi ruku Brunu na koleno i upita: „A pregovori?“

Bruno se nasmeja: „Posao nam je ponovo krenuo. Kad se severnjaci već loše hrane, onda neka to bar

bude iz našeg porcelana. Sledeći put će tamošnji kupci morati da se potrudu da dođu dole kod nas. Cene su prestale da padaju; više ne moramo da dajemo tako visoke rabate kao za vreme krize.“ Ponovo se nasmejao: „Ni engleski ne znaju. Morali smo da razgovaramo preko prevodioca, samohrane majke s detetom koja je ovde studirala, na jugu, mislim.“

Žena: „Misliš?“

Bruno: „Ne, znam, naravno. Rekla mi je.“

U naselju su prošli pored osvetljene telefonske govornice, u kojoj su se pomerali nečiji obrisi, i skrenuli u jednu od uskih, neprirodno krivudavih uličica kojima je naselje bilo ispresecano. Prebacio joj je ruku preko ramena. Dok je otključavala vrata, žena je još jednom pogledala iza sebe, gde je pod okriljem noći uličica ležala u polumraku, bungalovi jedni iznad drugih, zavese navučene.

Bruno upita: „Da li ti se i dalje sviđa ovde?“

Žena: „Ponekad poželim smrdljivi kiosk s picom ispred vrata, ili štand s novinama.“

Bruno: „Ja, u svakom slučaju, odahnem kad se vratim ovamo.“

Žena se nasmejala sebi u bradu.

Dete je sedelo u dnevnoj sobi u veoma širokom naslonjaču ispod stojeće lampe i čitalo. Kad su roditelji ušli, nakratko je podiglo pogled i nastavilo da

čita. Bruno mu priđe, ali ono nije prekinulo čitanje. Posle izvesnog vremena najzad se nasmešilo, jedva primetno. Zatim je ustalo i pregledalo sve Brunove torbe tražeći poklone s puta.

Žena je došla iz kuhinje sa srebrnim poslužavnikom i flašom votke na njemu, ali njih dvojica više nisu bili u dnevnom boravku. Išla je kroz hodnik i zavirivala u prostorije, u koje se iz njega ulazilo kao u ćelije. Kad je otvorila vrata kupatila, Bruno je sedeo na ivici kade i nepomično posmatrao dete, koje je, već u pidžami, pralo zube. Zavrnilo je rukave da mu voda ne bi curila u njih i revnosno olizalo otvorenu tubu – dečja pasta imala je ukus maline; vratilo je korišćeni pribor na policu, pri čemu je moralo da se propne na prste. Bruno uze rakijsku čašicu sa poslužavnika i upita: „Ti ništa ne piješ? Imaš neki plan za večeras?“

Žena: „Zar sam drugačija nego inače?“

Bruno: „Drugačija, kao i uvek.“

Žena: „Šta to znači?“

Bruno: „Ti si od onih retkih osoba kojih čovek ne mora da se plaši. A, osim toga, ti si žena pred kojom ne želi da se pretvara.“ Pljesnuo je dete po guzi i ono izađe.

U dnevnom boravku, dok su žena i Bruno zajedno skupljali stvari koje je dete tokom dana razbacalo

igrajući razne igre, Bruno se uspravi i reče: „Još mi zuji u ušima od aviona. Hajde da odemo u neki otmeni restoran na večeru. Večeras mi je ovde previše privatna atmosfera – previše ukleta. Obuci onu haljinu sa izrezom, molim te.“

Žena, koja je još čučala i raspremala, upita: „A šta ćeš ti da obučeš?“

Bruno: „Ja idem ovako; pa uvek smo tako radili. Kravatu ću pozajmiti na recepciji. Jesi li i ti raspoložena da odemo peške?“

Predvođeni konobarom sa O nogama – Bruno je još nameštao tuđu kravatu – uđoše u svečanu salu obližnjeg restorana s visokom tavanicom koji je podsećao na dvorac i te večeri bio gotovo prazan. Konobar im je privukao stolice i oni se samo spustiše. Istovremeno su otvorili bele salvete; nasmejali su se.

Bruno ne samo da je pojeo sve iz tanjira već ga je i počistio parčetom belog hleba. Posle toga, dok je u ruci držao čašu kalvadosa, koja je blistala pod svetlošću lustera, i posmatrao je, reče: „Danas mi je trebalo da me neko služi. Kako je to lagodno! Kakva mala večnost!“ Konobar je ćutke stajao u pozadini, a Bruno je i dalje pričao: „U avionu sam čitao neki engleski roman. U njemu postoji scena sa slugom u kojoj junak knjige na primeru njegove dostojanstvene poniznosti veliča zrele lepote vekovne tradicije

služenja u feudalizmu. Biti predmet tog dostojanstvenog služenja koje zavređuje poštovanje, za njega, makar i samo tokom kratkog vremena ispijanja čaja, znači ne samo pomirenje sa samim sobom već, na neki čudan način, i pomirenje s čitavim ljudskim rodом.“ Žena je skrenula pogled; Bruno viknu i ona pogleda, ne gledajući ga.

Bruno reče: „Noćas ćemo ostati ovde u hotelu. Štefan zna gde smo. Ostavio sam mu broj telefona pored kreveta.“ Žena spusti pogled, a Bruno mahnu konobaru, koji se nagnu ka njemu: „Trebа mi soba za ovu noć. Znaе, moja žena i ja hoćemo da spavamo zajedno, odmah.“ Konobar je gledao u oboje i smeškao se, ne zaverenički, pre s razumevanjem. „Sada je, doduše, upravo sajam u toku, ali pitaću.“ Na vratima se još jednom okrenuo i rekao: „Odmah se vraćam.“

Par je bio sam u prostoriji, u kojoj su na svim stolovima još gorele sveće; sa ikebana od jelovih grana pored njih nećujno su otpadale iglice; na goblenima s prizorima iz lova na zidovima pomerale su se senke. Žena je dugo gledala Bruna. Iako je bila veoma ozbiljna, lice joj je blistalo, jedva приметно.

Konobar se vratio i glasom koji je zvučao kao da je mnogo žurio reče: „Evo ključа sobe na vrhu tornja. U njoj su spavali državnici; nadam se da vam to ne

smeta?“ Bruno odmahnu rukom, a konobar, nimalo bezobrazno, dodade: „Želim vam prijatnu noć. Nadam se da vam neće smetati sat na vrhu tornja; velika kazaljka, naime, cakne svaki minut.“

Pošto je otključao vrata sobe, Bruno mirno reče: „Večeras imam osećaj da mi se ispunilo sve što sam ikada pozeleo u životu. Kao da bih čarolijom mogao da se preselim sa jednog srećnog mesta na drugo; ne prelazeći razdaljinu između njih. Marijana, sada osećam čarobnu silu. I potrebna si mi. I srećan sam. Sav sam ustreptao od sreće.“ Iznenađeno joj se smešio. Ušli su u sobu i brzo svuda popalili svetla, u pred-soblju i u kupatilu takođe.

Već u praskozorje žena je bila budna. Gledala je prema prozoru, koji je bio odškrinut, dok su zavese bile razgrnute; zimska magla je prodirala unutra. Kazaljka sata na vrhu tornja kliknu. Ona reče Brunu, koji je spavao pored nje: „Hoću kući.“

Odmah je shvatio, u snu.

Polako su se spuštali stazom koja je vodila iz parka; Bruno ju je zagrlio. Onda je potrčao i napravio kolut napred na smrznutoj travi.

Žena odjednom stade, odmahnu glavom. Bruno, koji je već bio malo odmakao, okrenuo se i upitno pogledao ka njoj. Ona reče: „Ništa, ništa!“ , i ponovo odmahnu glavom. Dugo je gledala Bruna, kao da

joj njegova slika pomaže da razmišlja. On joj na to priđe, a ona skrenu pogled prema drveću i žbunju, u parku prekrivenom slanom, koje je jutarnji vetar sada nakratko zaljuljao.

Žena reče: „Pala mi je na pamet čudna pomisao; zapravo nije bila pomisao, već neka vrsta – prosvetljenja. Ali ne želim da pričam o tome. Bruno, hajdemo kući, brzo. Moram da odvezem Štefana u školu.“ Htede da krene dalje, ali je Bruno zadržao: „Teško tebi ako mi ne kažeš.“

Žena: „Teško tebi ako ti kažem.“ Odmah je morala da se nasmeje tom izrazu. Dugo su se gledali, prvo neozbiljno, zatim nervozno, uplašeno, na kraju pribrano.

Bruno: „Dobro, kaži sad.“

Žena: „Najednom sam doživela prosvetljenje“ – i toj reči je morala da se nasmeje: „odlaziš od mene; ostavljaš me samu. Da, to je to: Odlazi, Bruno. Ostavi me samu.“

Nekoliko trenutaka kasnije Bruno je dugo klimao glavom, podigao ruke na pola visine i upitao: „Zauvek?“

Žena: „Ne znam. Samo ćeš otići i ostaviti me samu.“ Čitali su.

Onda se Bruno nasmeši i reče: „Za početak ću se u svakom slučaju vratiti u hotel i popiti šolju vruće kafe. A danas po podne ću doći po stvari.“